

SADRŽAJ

■ EZA–Posebni projekt za sindikate zapadnog Balkana

Seminar evaluacije i razvoja perspektiva u Beču s težištem na medijima

Stranica 2

■ Stajališta

Mara Erdelj, predsjednica SS BOFOS-a, članice EZE (Samostalni sindikat zaposlenih u bankama, osiguravajućim društvima i drugim finansijskim organizacijama Srbije) piše o procesu pridruživanja Srbije iz sindikalne perspektive

Stranica 3

■ Novi u EZA–mreži

SS BOFOS (Samostalni sindikat zaposlenih u bankama, osiguravajućim društvima i drugim finansijskim organizacijama Srbije) od maja 2015.promatrač u EZA mreži: podrška aktivnosti, umreženost, vrijednosti

Stranica 4

RIJEČ UREDNIKA

Dragi prijatelji,

naziv našeg posebnog projekta namijenjenog sindikalnim organizacijama zapadnog Balkana glasi „Jačanje socijalnog dijaloga i oblikovanje europskih integracija“, a EZA ga provodi od 2012.godine. Na početku nam je polazište bilo istraživanje koje je Europska komisija objavila 2012.godine. U njemu je sveobuhvatno prikazana situacija socijalnog dijaloga u regiji zapadnog Balkana. Spoznaje zabilježene u tom istraživanju u velikoj su se mjeri poklapale s iskustvima koja su doživjeli članovi EZE i njihovi partneri.

Zbog toga nam je bilo logično da 2011.godine napravimo detaljnu snimku stanja po pitanju postojećih kontakata i da pripremimo obrazovni program koji bi mogao dati odgovore na izazove s kojima se suočavaju sindikalne organizacije zapadnog Balkana. U septembru 2012.godine po prvi su se puta tako susrele sve organizacije koje su željele sudjelovati u tom posebnom projektu. Zadatak je bio međusobno upoznavanje i izrada zajedničkog obrazovnog programa.

Od tada redovno surađuju i rade tada nastale obrazovne alijanse koje se sastoje od članica EZE i partnera s područja zapadnog Balkana. Stvorilo se povjerenje koje se stalno razvija. Proveden je cijeli niz obrazovnih seminara s različitim temama vezanim uz socijalni dijalog, a ta je suradnja prešla okvir koji je bio vezan samo za područje obrazovanja.

Ali i dalje su ostali ogromni izazovi jer socijalni dijalog može postati uspješan i donijeti dobro svima tek kad ga svi vode u duhu međusobnog poštovanja i unutar okvira pravno obvezujućih zakona te kad ga socijalni partneri provode u djelo sukladno s dogovorom.

Jedino tako je moguće osigurati socijalni mir i postići ekonomsku stabilnost i stvoriti dostojanstvene uvjete za život i rad.

No efikasan socijalni dijalog može ostvariti i puno više – može postati modelom za rješavanje i drugih društvenih konflikata i dugoročno poticati proces integracije zemalja zapadnog Balkana u EU.

Da bi se to postiglo, potrebno je poznavanje situacije i uvažavanje jakih i priznatih socijalnih partnera. Ali uz to potrebna je i otvorenost i ozbiljna spremnost na suradnju i međusobno uvažavanje.

EZA želi tom procesu pomoći kroz svoj posebni projekt.

Ovo izdanje EZA – Aktualno premijera je jer se po prvi puta izdaje na hrvatskom i na srpskom jeziku i vjerujemo da će ga tako moći čitati puno više čitatelja i čitateljica u regiji zapadnog Balkana - koje je i tematsko težište ovog izdanja- i tako se bolje upoznati s našim aktivnostima.

Bit će potrebno puno vremena i energije da se u toj regiji sve važnijoj za budućnost Europe ostvari primjeren socijalni dijalog. EZA želi suoblikovati taj proces u skladu sa svojim mogućnostima pa će se i u budućnosti i dalje angažirati s njima u skladu.

Sigrid Schraml, generalna tajnica i Norbert Klein, referent za obrazovanje

Sindikati i mediji – suradnja u zahtjevnim okolnostima

Rezultati i perspektive socijalnog dijaloga u zemljama zapadnog Balkana

Mediji, rad s javnošću i sindikati u regiji zapadnog Balkana“ bila je tema seminara za evaluaciju i perspektive u okviru posebnog projekta EZE za jačanje socijalnog dijaloga u zemljama zapadnog Balkana. Seminar se održao u suradnji s Austrijskim centrom za obrazovanje radnika (ÖZA) u Beču od 28. do 29. januara 2016. Četrdeset predstavnika radničkih organizacija iz Srbije, Bivše jugoslavenske republike Makedonije, Crne Gore, Slovenije, Mađarske, Albanije, Belgije, Njemačke, Italije, Nizozemske i Austrije izvijestilo je o poduzetim aktivnostima s područja obrazovanja tijekom prošle budžetske godine. Sudionici su također razmijenjivali iskustva po pitanju ostvarenih rezultata i planirali projekte za ovu i narednu budžetsku godinu. Projekti će se i dalje realizirati u postojećim obrazovnim alijansama.

Predsjednik Sindikata uprave Srbije Njegoš Potežica naveo je kao rezultat prethodnog rada zajednički apel svih sindikata upućen srpskom premijeru da se pokrenu pregovori vezan uz novi Zakon o platama. Vlada se opire pregovorima pa sindikati zbog toga razmišljaju i o generalnom štrajku.

Mediji su koncentrirani u maloj skupini vlasnika, a k tomu preferiraju površne priče koje se lako prodaju („sex and scandals sell“). Osim toga u njima je prisutan i jak utjecaj vlade. Zbog toga je sindikatima vrlo teško plasirati u medije sindikalne teme. Upravo taj fenomen analizirala je politologinja Dijana Roščić, stalna honorarna novinarka u Deutsche Welle (DW). Rošić je u svom referatu analizirala medije u zemljama zapadnog Balkana i prisutnost teme socijalnog dijaloga u njima.

Svugdje je prisutna cenzura, ali i autocenzura onih koji pišu, te politički pritisak. Socijalni dijalog vrlo je malo prisutan u medijima. Često se to objašnjava strahom od gubitka oglašivača pa taj strah određuje i odluke vezane uz izbor vijesti i tema. Posljedica je tog stanja da je socijalni dijalog kao tema ili vijest jedva prisutan u medijima ili ga uopće nema. Vidi se to i po tome što nitko ne poziva predsjednike sindikata u talk show emisije ili kao partnere za intervju. U medije dopijevaju jedino veliki štrajkovi, ali nitko pritom ne objašnjava zašto i kako je do njih došlo. Daljnji problem je također što većina današnjih novinara mora pisati o svim

Sudionice i sudionici seminara Evaluacije i perspektive u Beču, januar 2016

temama pa nedostaje onih koji su stručni za takve teme.

Anne Rothleitner-Reinisch, referentica za medije Frakcije kršćanskih sindikata (FCG, Österreich), pokazala je da je prisutnost u medijima moguća čak i bez prisutnosti u javnim i privatnim medijima. Na praktičnim primjerima predstavila je ostvaren direktan dijalog sa zainteresiranima uz pomoć socijalnih medija kao što su bilteni, newsletteri, internetske stranice i aktivnosti u javnim prostorima. Vijesti ne treba uvijek emitirati širokoj javnosti, važna je i komunikacija s vlastitim članovima.

U diskusiji i tijekom prezentacije rezultata rada radnih skupina utvrđeno je sljedeće:

- U medijima se često prezentira samo „jedna istina“, a za druge glasove nema prostora. Problem je u vlasnicima medija koji su previše povezani sa vlastima. Ta činjenica priječi slobodno i nezavisno iskazivanje vlastitog mišljenja. Novinari se boje gubitka radnog mjesta pa to doводи do autocenzure.
- Na kršćanske medije se gleda kao na medije bez velikog odjeka pa se predstavnici sindikata ni ne trude u njima plasirati svoje teme.
- Velik problem je i pad u broju članova. Zato se postavlja pitanje kako da sindikati pridobiju nove članove, posebno mlade.
- Sindikati u principu mogu spriječiti velike koncerne da ostvaruju profit na trošak radnika. To međutim gotovo uopće nije moguće u regiji zapadnog Balkana zato jer nedostaju socijalni zakoni.
- Na zapadnom Balkanu sve je veća prisutnost zapadnih poduzeća. Ali ta zapadna poduzeća puno manje poštuju prava rad-

nika u regiji zapadnog Balkana nego u zapadnoj Europi prije svega zato što ne postoji odgovarajući zakonski okvir.

- Problem je također što se kao partner u dijalogu pojavljuju slaba udruženja poslodavaca pa zato pregovori s takvim udruženjima poslodavaca nisu toliko obvezujuća i nemaju veliko značenje.
- Nova pojava su agencije za posredovanje poslova koje besramno iskorištavaju mnoge rupe u zakonu.
- Velik problem sindikatima je i dugotrajna visoka stopa nezaposlenosti, osobito među mladima.
- Ključno za strategiju i kao daljnja važna pretpostavka za dobar sindikalni rad smatraju se daljnje investicije u područje obrazovanja i daljnje umrežavanje i povezivanje u regiji zapadnog Balkana. Sindikalne organizacije trebaju za bolje i kontinuirano ostvarenje svojih prava prije svega dobro stručno znanje.

Norbert Klein i Victoria Zined ■

Proces pridruženja EU iz ugla sindikata

Sindikati u Srbiji su svesni da sa Evropskom unijom zapravo nema pregovora u klasičnom značenju te reči i da je država kandidat prosto dužna da uskladi svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU. Ono o čemu se može stvarno pregovarati jeste tranzicijski period – odnosno vreme u kojem se neka odredba ne mora primeniti u punom opsegu, tako reći pregovara se o dužini prelaznog razdoblja.

Mi kao sindikat zalažemo se da Srbija uđe u Evropsku uniju tek onda kada bude za taj čin potpuno spremna iz razloga što je uzaludno prenositi „na papir“ zakonodavstvo Evropske unije ukoliko ne postoji realna spremnost da se zakoni primenjuju.

Kada je reč o direktivama Evropske unije, kao izvorima zakonodavstva, mi imamo na umu činjenicu da one daju samo „minimum prava“ i da se treba boriti za veća prava. Mi kao sindikat, upoznajemo naše članove sa „minimumom prava“ i delujemo u cilju proširenja prava na nacionalnom nivou.

Kada kažemo da delujemo u cilju proširenja prava – mi smo svesni činjenice da je svrsishodnije da svoje snage usmerimo na edukaciju članstva, jer nam je praksa pokazala da kroz pregovore, u kojima je sindikat relevantan partner možemo postići više, nego kroz proteste ili štrajkove.

EZA seminari su na tom putu od neprocenjive važnosti, a naši kontakti sa EZA-om rezultirali su izvanrednom i sadržajnom saradnjom posebno u oblasti jačanja socijalnog dijaloga.

Članice SS BOFOS su uglavnom banke i osiguravajuća društva koja deluju u sklopu multinacionalnih kompanija. Neretko te kompanije imaju dvostruke aršine kada je u pitanju položaj zaposlenih i njihova prava u matičnoj državi kompanije i u kompanijama ćerkama. SS BOFOS zalaže se od početka za ujednačavanje prava svih zaposlenih na nivou kompanije.

Na kompanijskom nivou SS BOFOS ima veoma dobre rezultate kada je u pitanju dijalog sa poslodavcem i ostvarivanje prava zaposlenih u finansijskom sektoru. Međutim kada je reč o granskom nivou, mi nemamo granski kolektivni ugovor, jer nemamo sa kim da pregovaramo, budući da ne postoji odgovarajuće udruženje poslodavaca na nivou Republike Srbije. Unija poslodavaca Srbije otvoreno kaže da im pregovori nisu u interesu, dok nacionalna udruženja: Udruženje banaka i Udruženje osiguravača nemaju status

Mara Erdelj je predsednik Samostalnog sindikata zaposlenih u bankama, osiguravajućim društvima i drugim finansijskim organizacijama Srbije (SS BOFOS) i član veća Saveza samostalnih sindikata Srbije (SSSS-a). Studirala je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu i ovlašćeni je računovođa – revizor. Stalni je sudski tumač za slovenački jezik.

poslodavačkog udruženja, već se vode kao poslovno udruženje i nije im u interesu da taj status menjaju.

Ako ovu činjenicu uvežemo sa izveštajem Evropske komisije o napretku Srbije ka EU integracijama u vezi sa socijalnim dijalogom i socijalnim partnerima, gde se navodi da je potrebno ojačati administrativne kapacitete socijalnih partnera, kako bi se ojačali njihovi kapaciteti za kolektivno pregovaranje i konsultovanje u vezi zakonskih rešenja, zatim da postoji samo nekoliko granskih kolektivnih ugovora od kojih je većini istekao ili ističe rok važenja, vidimo da izostaje volja druga dva socijalna partnera da se ide u pravcu socijalnog dijaloga.

Činjenica je da nema socijalnog dijaloga, a u prilog tome govori i podatak da se zakoni koji se tiču radno-pravnih odnosa, donose se bez uvažavanja mišljenja sindikata. Sindikati su jedini koji žele da unaprede

socijalni dijalog, a to samo po sebi nije dovoljno.

Stoga očekujemo punu podršku Evropske unije kada budemo ponovo pokušali privoleti socijalne partnere da pristupe dijalogu. SS BOFOS želi da da pozitivan doprinos procesu pristupanja i kroz aktivno delovanje i uključivanje svuda gde je to moguće: u zakonodavna i druga tela na nivou države koja se bave usklađivanjem domaćeg zakonodavstva sa evropskim. Kroz edukaciju članstva pripremamo se za ulazak u EU i podižemo njihovu svest o predstojećim promenama i učešću u njima.

Mara Erdelj ■

Novi u EZA mreži: Srpski sindikat SS BOFOS– sindikat sa identitetom

Samostalni sindikat zaposlenih u bankama, osiguravajućim društvima i drugim finansijskim organizacijama Srbije SS BOFOS osnovan je 21. juna 2002. godine u vreme nastavka tranzicije i privatizacije finansijskog sektora Srbije.

Imamo status posmatrača u Evropskom centru za radnička pitanja (EZA). Posebno uspešna saradnja ostvarena je sa danskim sindikatom KRIFA i CNV Internacional iz Holandije.

BOFOS je od 2003. godine punopravan član Svetske organizacije radnika (WOW).

Ostvarivanje prava i zaštita profesionalnih, ekonomskih i socijalnih interesa članstva kroz dobre kolektivne ugovore, savetovanje i zastupanje, edukacija članova i rukovodstva, podizanje pregovaračkog kapaciteta, jačanje socijalnog dijaloga i uvođenje novih usluga članstvu, antimobing zaštita, međunarodna saradnja, sportska druženja, jačanje solidarnosti, razmena iskustava i organizovanje zajedničkih akcija kroz partnerstvo i umrežavanje sa sindikatima iz regiona i EU, uticaj na državne institucije, promovisanje i izgradnja boljeg imidža sindikata kroz saradnju sa medijima i obrazovnim institucijama, unapređenje komunikacije i informisanja putem sopstvenog glasila "Bofos info", web stranice www.bofos.org.rs, ulične akcije, nastupi na televiziji i radiju, humanitarne akcije, osnovne su aktivnosti ovog sindikata.

Koncentrisani smo na člana kao ljudsko biće čije dostojanstvo i potreba za vremenom koje će provoditi sa porodicom, moraju biti obezbeđeni i poštovani.

U svom radu stekli smo puno saveznika, prijatelja i saradnika. Ojačani smo i imamo mnogo novih iskustava.

Nikada ne razmišljamo o porazu, izbacili smo reči: odustati, ne moći, ne biti u stanju, nemoguće, neizvodljivo, beznađno... Radimo uvek više od onoga što se traži i neprestano uvećavamo svoje ciljeve čim oni budu ostvareni. Tako sadimo seme sutrašnjeg uspeha.

Dajemo sve od sebe i istrajavamo. Ne osvrćemo se na prepreke, uvek iznova pokušavamo, uvek pravimo još jedan korak više i nikada ne odustajemo.

mamo snagu, imamo viziju, imamo volju da ostvarimo interese našeg članstva!

Mara Erdelj ■

IMPRESSUM

Izdavač

EZA

Evropski centar za radnička pitanja
Johannes-Albers-Allee 2
53639 Königswinter
Tel. +49 - 22 23 - 29 98 - 0
Fax +49 - 22 23 - 29 98 - 22
E-mail adresa: eza@eza.org
www.eza.org

Redakcija

Sigrid Schraml (odg.),
Matthias Homey, Norbert Klein,
Victoria Znined

Dizajn i tisak

HellaDesign, Emmendingen
E-mail adresa: helladesign@web.de

Fotografije

EZA, SS BOFOS

Izlazi

4 puta godišnje

Datum osnivanja: 21.jun 2002.

WEB: www.bofos.org.rs

Predsednik: Mara Erdelj

Broj članova: 5111

E-mail: bofos@sindikat.rs

Adresa:

SS BOFOS (Samostalni sindikat zaposlenih u bankama, osiguravajućim društvima i drugim finansijskim organizacijama Srbije)

Trg Nikole Pašića 5/III,

11000 Beograd, Srbija

Telefon: + 381 (0) 11 33 35 192

Fax: + 381 (0) 11 33 35 193

Kontakt osoba: Vera Radovanović

Publikaciju finansijski
podupire Evropska unija